

-MERKEZ BANKASI BAŞKANI SERDENGEÇTİ: (1)

-"BU ÜLKEDE ARTIK, OTURDUĞU YERDE DÖVİZDEN PARA KAZANMA DÖNEMİ BİTMİŞTİR"

-"FAİZLER GENEL DÜZEYİNİN MAKUL SEVİYELERE GERİLEMESİYLE BİRLİKTE, FAİZDEN FAHİŞ SEVİYELERDE PARA KAZANMA DÖNEMİ DE BİTMEKTEDİR"

-"2006 YILINDAN İTİBAREN FAİZ KARARLARI, PARA POLİTİKASI KURULU'NDA OYLANACAK VE KARARLAR BUNA GÖRE ALINACAK"

ANKARA (A.A) - 16.01.2005 - Gürbüz Ziya AKKIRAN - Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti, Türkiye'de artık oturduğu yerde dövizden para kazanma döneminin bittiğini, faizler genel düzeyinin makul seviyelere gerilemesiyle birlikte, faizden fahiş seviyelerde para kazanma döneminin de bitmekte olduğunu söyledi.

Serdengeçti, Merkez Bankası'nın uyguladığı para politikaları konusunda, Anadolu Ajansı muhabirinin sorularını yanıtladı.

Merkez Bankası Başkanı, enflasyonu düşürdükleri bütün bu süreç içinde, geniş bir muhalefetle karşılaştıklarını hatırlattı.

Bu muhalefetin homojen bir yapısı olmamakla beraber, başlıca iki kanadından söz etmenin mümkün olduğunu belirten Serdengeçti, bunlardan birincisinin, varlıklarını evvelden beri enflasyon ortamında mümkün olduğu kadar döviz olarak tutan grup olduğunu söyledi.

Bu grubun, enflasyon ortamında Türk parası sürekli değer

kaybettiği için kendilerini enflasyona karşı böyle koruduklarını anlatan Serdengeçti, ancak dalgalı kur rejimine geçince işin değiştini, Türk parasının zaman zaman değer kaybettiği gibi pekala değer de kazanabildiğini kaydetti. Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Kurların öngörülmesi zorlaşınca, eski alışkanlıkları ile (Nasılsa değeri daha da artacak) düşüncesiyle, bazen pahalıdan döviz alıp sonra Türk parasının değer kazandığını görmek zorunda kalmışlardır. İşte o yüzden, her para kaybettikleri dönemde, kendilerinden farklı olarak Hazine bonosuna yatırım yapıp para kazananları görür, (Olur mu böyle şey; dolar üzerinden hesaplanırsa hazine bonosundan büyük paralar kazanılıyor) derler.

Türk parasının değer kazanmasıyla içine düştükleri zor durumdan kurtulmak için de, bir yandan cari açığı sürekli olarak gündemde tutmak isterler, -ihracatçı olmaları şart değildir- öte yandan Merkez Bankası'nın kısa vadeli faizleri düşürmesini isterler."

Bu gruptakilerin, böylece hem Türk parasının değer kaybedeğini hem de faizlerin genel düzeyinin düşeğini zannettiklerine işaret eden Serdengeçti, "Oysa biraz evvel söylediğim gibi, Merkez Bankası'nın faizlerini düşürmesi, tam aksine Türk parasına değer kazandırmakta, faizler genel düzeyi ya da reel faizler ise hala yüksek olan kamu borcu seviyesine göre şekillenmektedir" dedi.

-İKİNCİ GRUPTAKİLER-

Serdengeçti, ikinci grubun ise evvelden beri, dövizin uzun vadede

"bırakın Hazine bonosunu, Türk parası mevduat kadar dahi kazanç sağlamamış olduğunu" bildiklerini söyledi.

Dolayısıyla hep Hazine bonosuna yatırım yaptıklarını, yıllarca kamu maliyesi bozuk, enflasyon ve reel faizler de yüksek olunca, iyi para kazanmış olduklarını belirten Serdengeçti, bunun hep devam etmesini istediklerini kaydetti. Serdengeçti, şöyle dedi:

"Bu durumda nasıl muhalefet edeceklerdir ki enflasyon düşmesin, istikrar sağlanmasın, dolayısıyla faizler düşmesin? Sürekli olarak bekleyişleri bozmaya çalışırlar. Onlara göre, enflasyon hedefleri tutmayacaktır -eşikler vardır- Dalgalı kur rejimi olmaz -çünkü düşük kur isterler- Sıkı maliye politikasıyla büyüme olmaz -tersi ispatlanmıştır-; (Yeni Türk Lirası çıkacak) dersiniz, (Olmaz) derler. Kısacası olumlu bütün gelişmeleri reddederler.

En son hatırlayacağınız gibi, Yeni Türk Lirası'nın tedavüle çıkması yaklaşınca, devalüasyon ve kamu borcu konsolidasyonu söylentileri çıkarmışlardır."

-DİĞER MUHALEFET EDENLER-

Serdengeçti, "Muhalefet bu kadar mı" şeklindeki soruya karşılık, "tabii değil" derken, şunları söyledi:

"Diğer bir grup daha var. Onlara göre, bu ülkede emisyonun milli gelire oranı düşüktür, doğrudur bu. Merkez Bankası evvelden beri basması gerektiği kadar para basmamakta ve bunu faizleri yüksek tutmak için yapmaktadır. Rantiyeye hizmet etmeyi bırakıp çok para basılsa

faizler düşecek, üretim ve yatırım artacak, üretim artınca enflasyon da düşecektir. Yani Merkez Bankası faizleri kasıtlı olarak düşürmemektedir. Anlamadıkları nedir? Anlamadıkları, para talebinden fazla para basmanın enflasyondan başka bir şeye yol açmayacağı, enflasyonun ise tam tersine zaman içinde üretim ve yatırımın düşmesine neden olacağıdır."

Üstelik enflasyonun ulusal paraya sürekli değer kaybettiği ve neticesinde insanlar ellerinde ulusal parayı tutmaktan kaçındıkları için para talebi, diğer bir deyişle emisyonun milli gelire oranının daha da düştüğünü belirten Serdengeçti, sürecin kısır bir döngüye dönüştüğünü ifade etti.

Bu saydığı grupların hiç biri için, enflasyonla mücadelenin öncelikli olmadığını ifade eden Serdengeçti, şöyle dedi:

"Kimi, Merkez Bankası'nın fiyat istikrarı amacına odaklanmasını eleştirir. Oysa enflasyon bana göre her şeyden önce, ahlaki bir sorundur. Kimi 2001 öncesinde olduğu gibi Hazine'ye kredi açmamızı ister -ki bunun yanlış olduğunu dünya çoktan öğrenmiştir-. Kimi ise sadece kendi finansal varlıklarına, portföyelerine bakarlar ve kamuoyunu buna göre yönlendirmeye çalışırlar."

-MERKEZ BANKASI'NIN TUTUMU-

Serdengeçti, bu yaklaşımlara karşı Merkez Bankası'nın tutumuna da açıklık getirdi.

Banka'nın tutumunun gayet açık olduğunu, iletişim politikası ile,

bu kesimleri ikna etmeye çalıştıklarını ifade eden Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Bunlardan üslubu düzgün olanları dinler, yaptıklarını yapacaklarını anlatır, sonra da ekonomik istikrarın olmazsa olmaz unsuru fiyat istikrarı amacına ulaşmak için gereken neyse onu yapar.

Bu ülkede artık, oturduğu yerde dövizden para kazanma dönemi bitmiştir, faizlerin genel düzeyinin makul seviyelere gerilemesi ile birlikte de faizden fahiş seviyelerde para kazanma dönemi de bitmektedir."

-AÇIK ENFLASYON HEDEFLEMESİ-

Serdengeçti, "enflasyon hedeflemesine" ilişkin soruyu yanıtlarken, bunun, Merkez Bankası'nın 2000 yılından beri üzerinde yoğun şekilde çalıştığı ve bilgi birikiminin sağladığı bir konu olduğunu hatırlattı.

Serdengeçti, 22 şubat 2001 tarihinde dalgalı kur rejimine geçildiği açıklanan duyuruda, koşulları oluşunca enflasyon hedeflemesi rejimine geçileceğini söylediklerine atıfta bulunurken, şöyle konuştu:

"O koşullar, 2001 yılından itibaren kamuoyuna birçok defa açıkladığımız gibi, kısmen Merkez Bankası'nı -enflasyon tahmin yeteneğinin geliştirilmesi, enflasyonla ilgili bilgi setinin genişletilmesi, iletişim politikasının geliştirilmesi gibi- ilgilendiriyordu.

Kısmen de kamu maliyesi baskınlığının azalması, ekonomide ücret ve

fiyatların büyük ölçüde geçmiş yerine gelecek enflasyona endekslenmesi gibi koşullardı."

Koşullar henüz oluşmadığından, 2002 yılından itibaren uyguladıkları para politikasına "örtük enflasyon hedeflemesi" dediklerini belirten Serdengeçti, nihayet saydığı koşullarda sağlanan ilerleme ve kendisine göre enflasyon hedeflemesine kademeli bir geçişin dahi olmazsa olmaz bir koşulu olan "orta vadeli programın" ortaya çıkmasıyla birlikte, başlıca özelliği kurumsallaşma ve şeffaflaşma olan geçiş sürecini başlatmaya karar verdiklerini anlattı.

Serdengeçti, "kurumsallaşma ve şeffaflaşma, bana göre kimilerinin önerdiği gibi enflasyon hedeflemesi sürecinden, o sürecin kendisi ise orta vadeli bir istikrar programından bağımsız düşünülemezdi" dedi.

-FARKLILIKLAR-

"Açık enflasyon hedeflemesine geçiş süreci olan 2005 yılı ile 2002-2004 örtük enflasyon hedeflemesi dönemi arasında kurumsallaşma ve şeffaflaşma açılarından ne farklar var?" şeklindeki soruyu ise Serdengeçti, şöyle yanıtladı:

"Birincisi, 2001 yılında Merkez Bankası bağımsız hale getirilirken oluşturulan ve aynı yıl mayıs ayından beri her ay toplanarak değerlendirmeler yapan Para Politikası Kurulu'nun toplantı tarihlerinin önceden kamuoyuna açıklanmasıdır.

İkincisi ise bugüne kadar olduğu gibi Merkez Bankası yönetimi tarafından alınan kısa vadeli faiz kararlarının açıklanmasının bundan

sonra, toplantıyı müteakiben ertesi gün yapılmasıdır. Aylık enflasyon ve görünüm duyurusu da, toplantıyı takiben en geç iki gün içinde yapılacaktır."

-FAİZ KARARLARI, 2006'DA KURUL'DA OYLANACAK-

Serdengeçti, 2006 yılından itibaren ise faiz kararlarının, Para Politikası Kurulu'nda oylanacağını ve kararların buna göre alınacağını bildirdi.

Serdengeçti, yine 2006 yılından itibaren Para Politikası Raporu'nun yerini Enflasyon Raporu'nun alacağını, bu raporun içeriğinin daha da zenginleştirilip, söz gelimi enflasyon tahminine ilişkin niceliksel analizler yer alacağını söyledi. Serdengeçti ayrıca, Para Politikası Kurulu toplantı tutanaklarının özetlerinin de yayımlanmaya başlanacağını belirtti.

-MERKEZ BANKASI BAŞKANI SERDENGEÇTİ: (2)

"HENÜZ ENFLASYON SORUNUNU HALLETTİK DİYEMEYİZ,
FİYAT İSTİKRARININ KALICI OLMASI LAZIM"

"BU DA 2005 YILI İÇİNDE TEK HANELİ ENFLASYONUN,
ARTIK ÇİFT HANEYE ÇIKMAYACAĞININ TOPLUM TARAFINDAN
KABUL EDİLMESİYLE OLACAK"

"ENFLASYONUN DÜŞMESİNİN BİZE İLK GETİRDİĞİ, ÜÇ
YILDIR ART ARDA GELEN POZİTİF BÜYÜME RAKAMLARI"

"ORTA SINIFI YILLARDIR NEREDEYSE YOK EDECEK DÜZEYE
ULAŞAN GELİR DAĞILIMI BOZULMASI DURMUŞTUR"

- "ŞİMDİ İSTİHDAMDAKİ ARTIŞIN TEDRİCİ SEYRETTİĞİ AMA BÜYÜK ÖLÇÜDE KALICI OLACAĞI BİR DÖNEME GİRİLMEKTE. ZAMAN ZAMAN DİLE GETİRİLEN, UYGULANAN İSTİKRAR PROGRAMININ SOSYAL BOYUTUNUN OLMADIĞI İDDİASINA EN İYİ CEVAP BU"

- "YÜZDE 8'LİK HEDEFİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİNE GEREK YOK"

ANKARA (A.A) - 16.01.2005 - Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti, enflasyonun yüzde 10'un altına düştüğü ortamda, henüz "enflasyon sorununu hallettik" denemeyeceğini, bunu diyebilmek için fiyat istikrarının kalıcı olması gerektiğini söyledi.

Serdengeçti bu arada, enflasyondaki düşüşün ilk getirdiği şeyin, "3 yıldır art arda gelen pozitif büyüme rakamları" olduğunu bildirdi.

Merkez Bankası Başkanı Serdengeçti, Merkez Bankası'nın uyguladığı para politikaları konusunda, Anadolu Ajansı muhabirinin sorularını yanıtladı.

"Enflasyon yüzde 10'un altında olduğuna göre, enflasyon sorununu hallettik diyebilir miyiz?" şeklindeki soru üzerine "henüz değil" diyen Serdengeçti, şunları söyledi:

"Yüzde 10'un altındayız ama Türkiye'de enflasyon, 30 kadar gelişmekte olan ülkenin enflasyonu ile kıyaslanınca, fiyat istikrarı açısından hala sondan altıncı sıradayız. Gelişmiş ülkelerden hiç bahsetmek istemiyorum. Enflasyon sorununu hallettik diyebilmek için, fiyat istikrarının kalıcı olması lazım.

Bu da 2005 yılı içinde tek haneli enflasyonun, artık çift haneye çıkmayacağını toplum tarafından kabul edilmesiyle olacak. Tabii o da yetmez, enflasyonun önümüzdeki yıllarda daha da düşük seviyelere gelmesi lazım."

Serdengeçti, enflasyonun yıllardan sonra nihayet düşmesinin birçok nedeni olduğunu belirtirken, birincisinin, neredeyse 30 yıl sürmüş bir gecikmeden sonra Merkez Bankası'nın 2001 yılında bağımsız hale getirilmesi olduğunu söyledi.

2001 kasım ayından beri, Merkez Bankası'nın kamuya kredi vermediğini, enflasyonun da zaten aşağı yukarı o zamandan beri düştüğünü ifade eden Serdengeçti, "bütün dünyanın yıllar evvel keşfettiğini, biz ancak 2001'de uygulamaya koyduk. Kamuya kredi açılmadığı gibi, Merkez Bankası para politikasını ve bu politikanın araçlarını tavizsiz bir biçimde enflasyonun düşürülmesine yöneltti" dedi.

İkinci husus olarak, kimi zaman tepki uyandırsa da sıkı para ve maliye politikalarının "kararlılıkla uygulanmasını" gösteren Serdengeçti, "Bu dönemde sıkı maliye politikasının, yüksek kamu borcu koşullarında büyümeyi engellemeyeceği bir türlü anlaşılamadı. (Bu kadar yüksek faiz dışı fazlaya gerek var mı?) denmiş olsa da, sonuçta kararlılıkla uygulanmıştır. Geçmişte, (Ne yapalım da maliye politikalarını gevşetelim, faiz dışı fazlayı düşürelim) denirken, bugün enflasyonla mücadelede sıkı para politikası kadar, sıkı maliye politikasının ne kadar önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır" diye konuştu.

-ENFLASYONUN DÜŞMESİNİ ETKİLEYEN UNSURLAR-

Serdengeçti, "enflasyonun düşmesinde başka hangi unsurların etkili olduğuna" ilişkin soruyu ise şöyle yanıtladı:

"Gelirler politikası da, az çok enflasyon hedefi çerçevesinde olunca, dalgalı kur rejiminin sayesinde kurlar ve enflasyon arasındaki ilişki de kırılmaya başlayınca, tüm bunlar bir de ekonominin değişen dinamikleri ile birlikte hem verimlilik artışına hem de üretici ve tüketici davranışları değişerek rekabete dayalı bir yapının oluşmasına yol açınca, enflasyonu düşürmek mümkün oldu."

Hepsine, bir de "şeffaflık ile dürüstlüğe dayanan, enflasyon bekleyişlerini kırılmasını sağlayan iletişim politikasını" eklemek gerektiğini ifade eden Serdengeçti, iletişim politikasının, fiyatlama mekanizmasındaki geçmiş enflasyon oranlarına endekslenme alışkanlığını, diğer bir deyişle enflasyondaki ataleti, büyük ölçüde ortadan kaldırdığını söyledi.

Serdengeçti, "İğne ile kuyu kazdık; ama sonuçta yerleştirmek istediğimiz ekonomik istikrar ve onun en önemli unsuru olan fiyat istikrarı kavramları, büyük ölçüde toplum tarafından benimsenmektedir" dedi.

-ENFLASYONUN DÜŞMESİ NE GETİRDİ?-

Serdengeçti, bir başka soru üzerine, enflasyonun düşmesinin

getirdiği ilk Şeyin, üç yıldır art arda gelen "pozitif büyüme rakamları" olduğunu söyledi.

"Oysa eskiden enflasyon ortamında, iki, üç sene büyürsek, devamında küçülüyorduk ve üstelik krizlerle karşılaşıyorduk" diyen Serdengeçti, Şöyle devam etti:

"İleride daha iyi görülecek ama Şunları da belirtmek lazım. Orta sınıfı yıllardır neredeyse yok edecek düzeye ulaşan gelir dağılımı bozulması durmuştur. Çünkü bir yolsuzluk biçimi olan enflasyon, fikirlerini sormadan sabit gelirlilerin ceplerindeki parayı zaman içinde almak demektir.

Öte yandan geçmişte, çoğu vasıfsız olan iş gücümüz, büyüme dönemlerinde geç iş bulup, küçülme dönemlerinde ise işini hemen kaybederken, Şimdi istihdamdaki artışın tedrici seyrettiği ama büyük ölçüde kalıcı olacağı bir döneme girilmektedir. Zaman zaman dile getirilen, uygulanan istikrar programının sosyal boyutunun olmadığı iddiasına en iyi cevap budur."

Fiyat istikrarı ile beraber makro ekonomik istikrarın nihayet sağlanıyor olmasının, uluslararası alanda rekabet gücünü ve dünya ekonomisi ile bütünleşmesini artırdığını belirten Serdengeçti, servet birikiminin kaynağının giderek aşırı spekülasyon hareketleri olmaktan çıktığını, üretim ve yatırımın ön plana geldiğini söyledi.

Serdengeçti, hem enflasyonun düşmesi hem de bu düşmeyi sağlayan ortam nedeniyle belirsizliklerin hızla azalıyor olmasının, yatırım artışına, dolayısıyla büyümeye destek verdiğini vurguladı.

-ENFLASYONUN DÜŞMESİ İLERİDE BAŞKA NE GETİRECEK?-

Serdengeçti, enflasyonun ve kamu borcu sorunu çözüldükçe faizlerin genel düzeyinin gerilemesinin, vadeli piyasalar ve enstrümanlarının gelişmesine, bankaların reel kesime yönelmesine ve reel kesim bankacılık ilişkisinin güçlenmesine yol açacağını da söyledi.

Enflasyon hedefi çapa haline geldikçe, önünü daha iyi gören reel kesimin makul maliyetler ile finansman imkanlarının artacağını kaydeden Serdengeçti, istikrar programının reel kesime katkısının bu alanlarda olacağını belirtti.

Serdengeçti, "Tabii, şimdiye kadar başlıca yüksek enflasyon ortamı yüzünden ülkemize gelmeyen doğrudan yabancı yatırımlar için daha uygun bir ortamın oluşması, bir başka getiridir" dedi.

-YÜZDE 8'LİK 2005 HEDEFİ İÇİN SORUN VAR MI?-

Serdengeçti, "Üç yıl üst üste enflasyon hedefleri tuttu. Yüzde 8'lik 2005 hedefi için sorun var mı, riskler nelerdir?" şeklindeki soruya karşılık, bağımsız bir merkez bankasının her zaman dile getireceği gibi, risklerin olduğunu söyledi.

İç talep artışının, bugüne kadar olduğu gibi kontrollü olması gerektiğini ifade eden Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Gerek dayanıklı, gerekse yarı dayanıklı ve dayanıksız tüketim mallarındaki talep gelişmelerini yakından takip ediyoruz. Kiralara hep dikkati çekmeye çalışıyoruz. Sıkı para ve maliye politikalarının

devamı lazım. Gelirler politikasına dikkat etmemiz lazım."

Uluslararası petrol fiyatlarından ya da tarım kesiminden gelebilecek olumsuz şokların birincil etkilerine karşı, ne merkez bankalarının ne hükümetlerin yapabileceği bir şeyin olmadığını belirten Serdengeçti, öte yandan hammadde ve dünya emtia fiyatlarındaki gelişmelerin, önümüzdeki dönemde 2004 yılına göre daha olumlu olacağını belediklerini bildirdi.

"REFORM YORGUNLUĞU OLUŞMAMALI"

Bunların yanı sıra 'reform yorgunluğunun' oluşmaması gerektiğini anlatan Serdengeçti, şöyle dedi:

"Latin Amerika örneklerinden biliyoruz ki, reformlardan beklenen getirileri elde etmek, sadece o reformları korumak ve sürdürmekle değil, daha ileri adımlar atmakla elde edilmektedir.

Reformlarda duraklama veya geriye dönüş işaretleri, elde edilen kazanımların kaybedilmesine, büyüme ve istihdam artışının tatmin edici olmamasına yol açmaktadır. Ayrıca bekleyişlerin iyi bir şekilde yönetilmesi, son derece önemlidir. Geçmişimiz, bunun örnekleri ile doludur. En küçük hata yapılmamalı."

Öte yandan dışsal şokların her zaman olumsuz etki yapabileceğini dile getiren Serdengeçti, bu şoklara karşı yapılması gerekenin makro ekonomik temelleri kuvvetlendirmek olduğunu, ekonominin temelleri kuvvetlendikçe dışsal şokların etkisinin azalacağını bildirdi.

-YÜZDE 8'LİK HEDEFİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ GEREKİR Mİ?-

Serdengeçti, "yüzde 8'lik enflasyon hedefinin gözden geçirilmesi gerekir mi?" şeklindeki soru üzerine " Hayır, gerek yok" derken, şunları kaydetti:

"Bizde onca yıl süren ekonomik istikrarsızlığın etkisiyle olacak, sadece kısa vadeli düşünme alışkanlığı var. Enflasyon rakamı bir ay beklenenden iyi çıkarsa - geçen Eylül'de olduğu gibi- hemen enflasyon hedefini aşağı doğru revize edelim diyoruz. Ertesi ay beklenenden yüksek çıkarsa - geçen Ekim'de olduğu gibi - o zaman da enflasyon hedefi tutmaz diyoruz.

Merkez Bankası ciddi bir kurum olarak, enflasyonu bilimsel yöntemlerle tahmin etmeye ve daha uzun vadeyi görmeye çalışıyor. Elbette, biraz evvel söylediğim gibi riskler var. Ama bunun yanı sıra ekonominin temelleri ve göstergelerin işaret ettiği olumlu bir görünüm de var. Bana göre bu aşamada gözden geçirme gereği yok."

-MERKEZ BANKASI BAŞKANI SERDENGECİTİ: (3)

"REEL FAİZLERİN, İSTİKRAR SAĞLANDIĞI VE GÜVEN VERİLEBİLDİĞİ ÖLÇÜDE, KAMU BORCUNUN MİLLİ GELİRE ORANI İLE BERABER İNMEYE DEVAM EDECEĞİ, UMUYORUM 2005'DE DAHA İYİ ANLAŞILACAK"

"KISA VADELİ FAİZLERİ DÜŞÜRME KARARLARINI, 'ENFLASYON GÖRÜNÜMÜ İLE ENFLASYON HEDEFİNİ' GÖZ ÖNÜNE ALARAK VE EKONOMİYE İLİŞKİN DİĞER TÜM UNSURLARI, ENFLASYONA ETKİLERİ ÖLÇÜSÜNDE DİKKATE ALARAK ALDIK"

- "BU ANLAMDA MERKEZ BANKASI'NIN GEREK AYLIK DUYURULARI GEREKSE PARA POLİTİKASI RAPORLARININ İYİ OKUNUP ANLAŞILMASI ÇOK ÖNEMLİ"

- "ENFLASYONDA EŞİK, ENFLASYON BEKLEYİŞLERİNİN OLDUĞU YERDEDİR. İSTİKRAR PROGRAMINIZI KARARLILIKLA SÜRDÜRÜRSENİZ, ENFLASYON BEKLEYİŞLERİ, YANI EŞİK AŞAĞI DOĞRU İNMEYE DEVAM EDER. DOLAYISIYLA MESELE KALMAZ"

ANKARA (A.A) - 16.01.2005 - Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti, reel faizlerin, bu ülkede evvelden beri kamu borcunun yükselmesi ve krizler sonucunda yüksek seviyelere geldiğini hatırlatırken, "İstikrar sağlandığı ve güven verilebildiği ölçüde, pekala 2003 ve 2004 yılında görüldüğünü gibi, kamu borcunun milli gelire oranı ile beraber inmeye devam edeceği, umuyorum 2005'de daha iyi anlaşılacak" dedi.

Serdengeçti, Anadolu Ajansı muhabirinin, Merkez Bankası'nın uyguladığı para politikaları konusundaki sorularını yanıtladı.

-FAİZLERİN DÜŞÜRÜLMESİ-

Merkez Bankası Başkanı Serdengeçti, "Eylül ayından itibaren kısa vadeli faiz oranlarını 3 kez düşürdünüz. Kararlarınızda hangi unsurlar etkili oldu?" şeklindeki soru üzerine, her defasında yaptıkları duyurularda, kararlarında etken olan gelişmeleri anlattıkları söyledi.

"Ne anlattık? 2004 yılının ikinci yarısında birinci yarıya göre,

ekonomide görelî bir yavaşlama olacağını daha 2004 başında söylemiştik" diyen Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Ek olarak, yaz aylarından itibaren bir çok gösterge, görelî yavaşlamayı doğruluyordu. Para talebi, tüketici kredileri, beyaz eşya ve oto satışlarında görelî yavaşlama belirgindi. 2001'den beri piyasalarda olan fazla likidite 2004 itibarı ile azalmaya başlamıştı.

Reel sektör ve tüketici güven endeksleri yılın ilk yarısındaki önemli artışlardan sonra istikrar kazanmıştı. Üstelik yılın ilk yarısındaki hızlı büyümeye rağmen enflasyon hedefini tehdit altında görmüyorduk. Bunların hepsini söyledik."

Kısa vadeli faizleri düşürme kararlarını, 'enflasyon görünümü ile enflasyon hedefini' göz önüne alarak ve ekonomiye ilişkin diğer tüm unsurları, enflasyona etkileri ölçüsünde dikkate alarak aldıklarına işaret eden Serdengeçti, bu anlamda, Merkez Bankası'nın gerek aylık duyuruları gerekse para politikası raporlarının iyi okunup anlaşılmasının 'çok önemli' olduğunu belirtti.

"KISA VADELİ FAİZ KARARLARINIZ ANLAŞILIYOR MU?"-

Serdengeçti, bir başka soru üzerine, kısa vadeli faiz kararlarının giderek daha fazla anlaşılmakla beraber, hala zaman zaman kısa vadeli faizlerin sadece 'enflasyona yönelik bir politika aracı' olduğunun anlaşılmasında güçlük çekildiğini gördüklerini söyledi.

"Tıpkı cari denge ve büyüme arasındaki ilişkiye ya da büyümenin nasıl seyrettiğine ilişkin açıklamalarımda söylediklerimin bazen iyi

takip edilememesi, anlaşılamaması gibi" diyen Serdengeçti, devamla şöyle konuştu:

"Sadece bunlar da değil. Kısa vadeli faizlerin düşürülmesinin illa Türk parasının değer kaybetmesini getirmeyebileceğini, tam tersine Merkez Bankası'nın gidişatı olumlu gördüğü şeklinde algılanarak, dövizden Türk parasına geçilmesine, dolayısıyla Türk parasının kimi beklentilerin aksine değer kazanmasına yol açacağını sürekli anlatmamız gerekiyor.

Keza, ülkemizde faizlerin genel düzeyi demek olan hazine faizlerinin, dolayısıyla reel faizlerin yüksek olmasının nedeninin, kısa vadeli faizlerin yüksekliği değil borç yükünün yüksek olması olduğu, bizim gibi borç yükü yüksek ülkelerin çoğunda reel faizlerin de yüksek olduğu henüz tam anlaşılmış değil."

Kısa vadeli faizleri suni olarak düşürmekle, istikrarlı ve kamu borcunun sorun olmadığı ülkelerde olduğu gibi, faizlerin genel düzeyinin aşağıya gelmeyebileceğinin de, yine henüz tam anlaşılmadığını anlatan Serdengeçti, "reel faizlerin bu ülkede evvelden beri kamu borcunun yükselmesi ve krizler sonucunda yüksek seviyelere geldiği, istikrar sağlandığı ve güven verilebildiği ölçüde pekala 2003 ve 2004 yılında gördüğümüz gibi, kamu borcunun milli gelire oranı ile beraber inmeye devam edeceği, umuyorum 2005'de daha iyi anlaşılacaktır" dedi.

-FAİZ İNDİRİMİ-

"Geçen Eylül ayında, kısa vadeli faiz kararlarımızın hangi gün

alındığı konusu polemiklere yol açtı. Hazine ihalesinden bir gün sonra yapılmasından dolayı Hazine'yi zarara soktuğu söylendi. Ne düşünüyorsunuz?" şeklindeki soru üzerine Serdengeçti, öncelikle son faiz indiriminin Hazine ihalesinin olduğu gün gerçekleştiğini vurguladı. Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Bakınız bu, evvelden beri söylenir. Geçmişte ben Merkez Bankası'nda piyasalar bölümünü yönetirken, likidite açısından gerekli gördüğümüz zamanlarda repo ihalesi açardık. Salı günü olursa, aynı gün Hazine ihalesi olduğu için "Hazine dostu" derlerdi bize. Çarşamba günü olursa, ihaleden bir gün sonra yaptığımız için, Hazineyi zarara sokmakla suçlardı.

Merkez Bankası'nın likiditeyi hangi gün verdiği ya da kısa vadeli faizleri hangi gün indirdiğine göre kamu borcu ve Hazine faizi sorununu çözmek mümkün olsaydı, bizden evvelkiler bunu çoktan halletmiş olurlardı. İşin ilginç, onca yıldır bu işin içinde olduğum için söylüyorum, yakın dönemde banknotların güvenlik özellikleri ile ilgili kimi haksız değerlendirmelerde de olduğu gibi, bu tür yani kurumları haksız şüphe altında bırakacak ithamlar, neyse ki hiç bir şekilde kamuoyunca dikkate değer bulunmuyor."

-HÜKÜMET BASKISI-

Serdengeçti, "Geçmişte faiz kararlarınızda, üzerinizde hükümetin baskısı olduğu yolunda spekülasyonlar vardı" denilmesi üzerine, dünyanın her yerinde hükümetlerin faizlerin genel düzeyinin daha

aşğıda olmasını istediklerini, çünkü her ÷lkede siyasal iktidarların öncelikli tercihinin, ivedilikle büyüme ve istihdamı sağlamaya çalışmak olduğunu ve faizlerin genel düzeyinin daha düşük olmasının, daha fazla büyüme ve istihdam artışı getireceğini söyledi.

Burada iki hususa dikkat edilmesi gerektiğinin altını çizen Serdengeçti, şu görüşleri dile getirdi:

"Birincisi, tarif ettiğim neden-sonuç ilişkisi fiyat istikrarının olduğu, faiz indirimi ile bu istikrarın tehlikeye girmediğı ve kamu borcunun sorun olmadığı koşullarda geçerlidir.

O koşullarda faizlerin düşmesi, gerçekten büyüme ve istihdama yardım eder. İkinci husus, eğer enflasyon tehdidi varsa veya kamu borcu sorun ise siyasi kaygıyla düşür÷len faizlerin sonuçta kısa dönemde büyüme ve istihdam sağlasa da, çok fazla zaman geçmeden enflasyonu ve faizlerin genel düzeyini artırarak istikrarsızlık ve devamında da tedbir alınmazsa kriz getireceğı, artık bütün dünyada kabul edilmiştir. İşte merkez bankaları da bu yüzden bağımsızdır zaten."

-BANKANIN GÜVENİLİRLİĞİ

Serdengeçti, Merkez Bankası'nın bağımsızlık sonrası yaklaşık dört yıllık performansının, gayet açık şekilde, kısa vadeli faizleri "ancak enflasyon görünümü konusunda kendisini rahat hissederse" düşürmekte olduğunu gösterdiğini de söyledi.

Bu sayede 2001'den beri hem enflasyonun 60 puan hem de faizlerin

50 puan gerilemesinin mümkün olduğunu anlatan Serdengeçti, "Öte yandan faizlerin düşmesini istemeyen kimi çevrelerin, Merkez Bankası onların düşündüğünden farklı davrandı diye (Hükümet baskısı altında hareket etti) diyerek Banka'nın güvenilirliğini zedelemeye kalkmaları, bana göre doğru bir davranış biçimi değil" dedi.

-ENFLASYON HEDEFİ-

Serdengeçti bu arada, enflasyon konusuna değinirken "3 yıldır hedeflerin tutturulması başarı ama bu defa da hedefin çok altında kalındı diyenler olabiliyor. Ne düşünüyorsunuz?" şeklindeki soruya, "Gerçekleşme hedef yüzde 12 yerine yüzde 12.1 de olsa idi, yüzde 11.9 da olsa idi yine hedef tutmadı diyenler olabilirdi. Bunun bir ölçütü yok" yanıtını verdi.

Pek çok ülkede enflasyon hedefinin etrafında muhtelif aralıklar olduğunu görüldüğünü anlatan Serdengeçti, örneğin İngiltere'de hedefin yüzde 2 olduğunu, ancak açıklanabildiği takdirde hedefin etrafında aşağı ve yukarı yönlü bir puanlık hareket olabildiğini bildirdi

Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Meksika'da hedef yüzde 3 hareket aralığı artı eksi 1'er puan, Macaristan'da hedef 4 hareket aralığı yine artı eksi 1'er puan.

Oransal olarak bu hareket alanları oldukça geniş aralıklara tekabül ediyor. Üstelik dikkat edilmesi gereken bir nokta daha var. Bizdeki süreç, enflasyonun düşürülme süreci. Henüz kontrol altında tutulma sürecine girmiş değiliz. Biraz evvel saydığım ülkelerdeki hedefin

etrafındaki simetrik bantlar, henüz Türkiye için geçerli değildir. Ayrıca son 3 yılda enflasyon hedeflerinin altında kalınması, bu ülkede neyi engelledi? Tüm politikaların nihai hedefi olan büyümeyi mi engelledi? Hayır, enflasyonun düşmesi sayesinde son 3 yılda yüksek hızlarda sağlıklı kaynaklara dayalı bir büyüme gerçekleşti, sürdürülebilir büyüme yönünde önemli mesafeler alındı."

-EŞİK SEVİYESİ-

Serdengeçti, "Zaman zaman enflasyonun daha da düşmesini engelleyecek eşik seviyelerinden söz ediliyor. Buna göre enflasyon belli bir eşığe gelinceye kadar düşüyor, sonra ise düşmesi zorlaşıyor. Ne diyorsunuz?" şeklindeki soruyu ise şöyle yanıtladı:

"Evet, zaman zaman bundan söz edilir. 2002'de yüzde 35 hedef açıkladığımız zaman, (tutmaz) dendi. hedefin altında kalınca bu defa (Yüzde 35 kolaydı; yüzde 20 hedefi zor, eşikler var) dendi. Yüzde 20'nin altında kalınca, nasıl olduysa bu defa (yüzde 20 hedefi kolaydı, yüzde 12 hedefi zor, eşikler var) dendi. Şimdi de (Yüzde 8 hedefi zor.) deniyor."

Serdengeçti, "Ancak bilinmesi gereken şudur ki enflasyonda eşik, enflasyon beklentilerinin olduğu yeredir. Siz, istikrar programınızı kararlılıkla sürdürürseniz, enflasyon beklentileri yani eşik aşağı doğru inmeye devam eder, dolayısıyla mesele kalmaz."

-MERKEZ BANKASI BAŞKANI SERDENGEÇTİ: (4)

- "PARA VE MALİYE POLİTİKALARI SIKI OLMASINA RAĞMEN

CARİ AÇIĞIN BOZULMASININ NEDENİ, ÖNGÖRÜLENİN ÜZERİNDE
VE BÜYÜK ÖLÇÜDE ERTELENMİŞ TALEPTEN KAYNAKLANAN BÜYÜMEDİR"

"ANCAK 2004 YILININ İKİNCİ YARISINDA, EKONOMİDEKİ GÖRELİ
YAVAŞLAMAYLA BİRLİKTE, HENÜZ BELİRGİN OLMASA DA CARİ DENGE
BOZULMASI DA YAVAŞLAMA SİNYALLERİ VERMEKTEDİR"

"DALGALI KUR REJİMİNDE, ÖDEMELER DENGESİ KRİZİ İHTİMALİ
YOK DENECEK KADAR AZ"

"BANKALARIN MERKEZ BANKASI NEZDİNDE TUTTUĞU ZORUNLU
KARŞILIKLARDA DEĞİŞİKLİK OLACAK"

ANKARA (A.A) - 16.01.2005 - Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Başkanı Süreyya Serdengeçti, Türkiye'de para ve maliye politikaları sıkı olmasına rağmen cari açığın bozulmasının nedeninin, öngörülenin üzerinde ve büyük ölçüde ertelenmiş talepten kaynaklanan "büyüme" olduğunu söyledi.

Serdengeçti, "Ancak 2004 yılının ikinci yarısında ekonomideki görelî yavaşlamayla birlikte, henüz belirgin olmasa da cari denge bozulması da yavaşlama sinyalleri vermektedir" dedi.

Serdengeçti, Anadolu Ajansı muhabirinin sorularını yanıtlarken, cari dengenin bozulmasına dönük değerlendirilmelerin, Türkiye'de hala eski alışkanlıklarla yapıldığını söyledi

Bu eski alışkanlıkların hangi tecrübeye dayandığı hakkında bilgi veren Serdengeçti, şöyle konuştu:

"Türkiye'de geçmişte çok olmuştur. Özellikle uygulanan gevşek maliye politikası yüzünden cari denge bozulur, oysa yine eski

sabit/öngörülebilir kur rejiminde Merkez Bankası, belli bir kur seviyesini savunmak zorundadır, dolayısıyla piyasalara sürekli döviz satmaya başlar.

Ancak bu durumu kurtaramaz, insanlar bir zaman sonra Merkez Bankası'nın rezervlerinin yetmeyeceğini düşünürler, daha da fazla döviz talep ederler. Sonuçta Merkez Bankası dayanamaz. Devalüasyon olur."

Bu konuda söyleyeceği birinci konunun, 15 yıldır kambiyo kontrollerini kaldırmış ve sermaye hareketlerini serbest bırakmış bir ülkede, salt cari denge üzerine analiz yapılamayacağı gerçeği olduğunu vurgulayan Serdengeçti, "Sorun olacaksa, tüm ödemeler dengesi üzerinden olur. Sadece cari açıktan değil, bunun yanı sıra sermaye çıkışı olursa olur" dedi.

19 gelişmekte olan ülkenin son 24 yılda geçirdiği ödemeler dengesi krizlerine bakıldığında, bunların neredeyse tamamının sabit/öngörülebilir kur rejimlerinde olduğunu görüldüğünü ifade eden Serdengeçti, dalgalı kur rejiminde ödemeler dengesi krizi ihtimalinin "yok denecek kadar az" olduğunu söyledi.

Serdengeçti, "Çünkü cari denge bozuluyor, bunun yanı sıra sermaye çıkışı oluyorsa, uygulanan para ve maliye politikaları da yeterince sıkı değilse, durumu düzeltmek döviz kuruna düşer. Yerli para değer kaybına uğrar" dedi.

Geçmişteki gibi, ödemeler dengesi krizleri yaşama ihtimalinin yok denecek kadar az olmasının, dalgalı kur rejimi ile sıkı para ve maliye politikalarından başka nedenleri de olduğunu belirten Serdengeçti,

bankacılık sisteminin dövizdeki açık pozisyonun geçmişle kıyaslanamayacak ölçüde az olduğunu bildirdi. Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Türk parası yapay olarak, Merkez Bankası'nın sürekli döviz satmasıyla, değerli tutulmamaktadır. Kısa vadeli sermaye teşvik edilmemektedir, kur riski piyasanın üzerindedir. Gerekğinde talebi kısıcıcı seçici önlemler alınabilmektedir. Ayrıca ekonomimiz daha istikrarlı bir ortamdadır. Düşük enflasyon, orta vadeli ekonomik program, bir üst dengeye taşınmış ekonomik dengeler. Dünya ile artan ticari ve finansal bütünleşme ile birlikte eskiye oranla daha yüksek açıkların sürdürülebilirliği söz konusudur.

Dikkat edilmesi gereken, dalgalı kurun sağladığı esnekliğe rağmen, başka sorunların olup olmayacağıdır. Mesela, bankacılık sektörünün ya da şirketler kesiminin bilançolarındaki yapısal bozukluklara dikkat etmek gerekir."

Ancak Türkiye için, bankacılık sektörü reformu sonrasında bu alandaki yapısal bozuklukların hızla düzeldiğini gördüklerini söyleyen Serdengeçti, daha da ileri adımlar atılacağını, şirketler kesiminin de yeni ekonomik ortama uyum sağlama çabalarının hızlandığını gördüklerini, verimliliğin ön plana çıktığını, rekabetin arttığını sermaye birikim sürecinin değiştiğini ifade etti.

Serdengeçti, "Artık eskisi gibi bir yapı yok. Program uygulamaları ve bu kapsamda getirilen risk ilkeleri de bu kesimlerin bilançolardaki riskleri sınırlamaktadır" dedi.

- "TÜRK PARASI SİZCE AŞIRI DEĞERLİ Mİ?" -

Kimi günlük değerlendirmelerde, "kurun değerli olup olmadığının" reel kur endekslerine bakılarak yapıldığını kaydeden Serdengeçti, oysa Merkez Bankası'nın açıkladığı reel kur endeksinin sadece gösterge niteliğinde olup, 1995=100 kabul edilerek, TEFE ve TÜFE bazlı olarak internet sitesinde yer aldığını hatırlattı.

Bu endeksin kullanımında çok dikkatli olunması gerektiğini vurgulayan Serdengeçti, endeksin değerinin, hangi enflasyon ölçüsü kullanıldığına bağlı olarak değiştiğini belirtti. Serdengeçti, şöyle dedi:

"Verimlilik ve birim ücret bazlı endeksler -ki rekabetin ölçülmesinde son derece önemlidir- TEFE ve TÜFE bazlı endekslere göre farklı sonuçlar hatta tam tersi sonuçlar verebilmektedir. Yine reel kur endekslerinde baz yılı seçimi son derece önemlidir. Baz yılı olarak kabul edilecek yılın iç ve dış dengelerin sağlanmış olduğu bir yıl olması gerekmektedir ki ülkemiz örneğinde böyle bir yıl bulmanın ne derece zor olduğu açıktır. 1995 eşittir 100 bazlı endeks Türk parası için değer kazanımı gösterirken baz yılını 2001 yılının başına çektiğinizde endeks yine Türk parası için değer kaybı göstermektedir."

Serdengeçti, benzer şekilde reel kur endekslerinin hesaplanmasında, ülkelerarası görelî fiyat değişimlerinin esas alındığı ve bu değişimlerin ancak uzun dönemde kur üzerinde kalıcı bir etki gösterdiği için, endeksin kısa dönemli hareketlerine bakarak

yargıya varmanın son derece sakıncalı olduğunu söyledi.

-LİKİDİTE-

Dalgalı kur rejimine geçildiğinden beri ve bu rejimle de bağıntılı, Merkez Bankası'nın Türk parası cinsinden likidite sağlanmasında süratli ve esnek davranabildiğini belirten Serdengeçti, "Hiç şüphesiz kur rejiminin 2001 öncesinde olduğu gibi, sabit ya da öngörülebilir kur rejimi olduğu bir ortamda bu mümkün olmazdı" dedi.

Bunun olmamasının nedenleri hakkında bilgi veren Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Çünkü sabit/öngörülebilir kur rejiminde Merkez Bankası, belli bir kur seviyesini savunmak, dolayısıyla kendisine karşı döviz talebi olarak dönebilecek Türk parası likiditesini kısıtlı vermek zorundadır. Şimdi ise bankacılık sisteminin ihtiyaçları göz önüne alınarak sisteme, dolayısıyla ekonomiye muhtelif likidite imkanları sunulabilmektedir.

2005 yılında hedefimiz; bir yandan bankalararası para piyasası, geç likidite penceresi, piyasa yapıcılarına tanınan imkanlar devam ederken bunların yanı sıra fazla likidite kalıcı olarak eksik likiditeye dönüşünce para piyasası faiz oranlarında alış satış marjlarını daraltmak, kendi bünyemizde bankalara bir haftalık repo imkanını başlatmak, o arada gerek olursa gün içi repo ihaleleri düzenlemek şeklindedir."

-ZORUNLU KARŞILIKLAR-

Öte yandan Serdengeçti, "Bankaların Merkez Bankası nezdinde tuttuğu zorunlu karşılıklarda değişiklik olacak mı?" sorusunu, "olacak" şeklinde yanıtladı.

Merkez Bankası'nın 2001 yılından beri, bankacılık sisteminin maliyetlerinin azaltılması çabalarına destek olduğunu hatırlatan Serdengeçti, bu bağlamda halen en az yüzde 3'ü bloke hesaplarda, en fazla yüzde 3'ü de serbest tevdiat hesaplarında tutulan Türk parası zorunlu karşılıkların tamamının, iki haftalık ortalamalar şeklinde serbest tevdiat hesaplarında tutulmasının planlandığını söyledi

Azalan likidite koşullarında, bunun bankacılık sistemine rahatlama getireceğini düşündüklerini ifade eden Serdengeçti, şu bilgiyi verdi:

"Tabii bu yeni ortamda, bankaların da geçmişe göre çok daha dikkat etmesi gereken kimi noktalar var. Azalan likidite ortamında, likiditenin bugün bankalar arasında homojen dağılmadığı da göz önüne alındığında, ikincil piyasa işlemlerinin derinliği daha da önem kazanmaktadır. Böyle bir ortamda likiditenin akışkanlığını sağlamak için bankaların risk ilkelerini gözetererek gerekli önlemleri almaları şarttır.

Unutulmamalıdır ki finansal istikrar son derece önemlidir ve sadece Bankacılık Üst Kurulu ve Merkez Bankası'nın çabaları ile sağlanamaz."

Serdengeçti, bankacılık sisteminin de bu sürece, risk yönetimi

ilkelerine giderek daha fazla uyarak katkıda bulunması gerektiğini vurguladı.

-FED'İN FAİZ ARTIRIMININ ETKİLERİ-

Serdengeçti, ABD Merkez Bankası FED'in faiz artırımlarına değinirken, geçen Nisan'dan itibaren Amerikan Merkez Bankası'nın değışen para politikasının, tüm diğer gelişmekte olan ülkeleri olduğu gibi, Türkiye'yi de bir ölçüde etkilediğini söyledi.

Ancak para politikalarında kademeli sıkılaşıma öngörmeleri ve bunu önceden açıklamış olmaları yüzünden, şimdilerde yaptıkları faiz artışlarının Türkiye gibi ülkeleri o kadar etkilemediğini belirten Serdengeçti, "Uluslararası piyasalarda işlem gören tahvillerimizin primlerindeki değışmelerden bu süreci kolaylıkla görebilirsiniz" dedi.

Nisan ayında bu tahvillerin fiyatları önemli ölçüde düşüş göstermişken, bugün fazla bir değışiklik olmadığını kaydeden Serdengeçti, bu tür dışarıdan gelecek olumsuz etkilerin her zaman olacağını belirterek, şunları kaydetti:

"Bizim, kendimiz için ekonomik istikrarda mesafe kaydetmemiz, bu tür olumsuz etkilere karşı Türkiye ekonomisini daha da dirençli kılacaktır. Direncimizin zaman içinde ne kadar artmış olduğu, 11 Eylül olaylarında, İstanbul'daki terör olaylarında ve 2003 Irak savaşında gayet iyi görüldü. Ben 1991 körfez savaşını da hatırlıyorum, o zaman çok daha olumsuz etkilenmiştik."

-MERKEZ BANKASI BAŞKANI SERDENGEÇTİ: (5)

"17 ARALIK AB SÜRECİNİN SONU DEĞİL, SONUN BAŞLANGICI BİLE DEĞİL. OLSA OLSA UZUN SÜRMÜŞ BİR BAŞLANGICIN SONUDUR"

"AB'YE KATILMAMIZ DEMEK OLAN SONUÇ NE KADAR UZAKTA OLURSA OLSUN, O SONUCA ULAŞMA SÜRECİ, BANA GÖRE VARILACAK SONUÇTAN ÇOK DAHA ÖNEMLİ"

"BİZ EKONOMİK İSTİKRARI, HER ŞEYDEN EVVEL KENDİMİZ İÇİN YAPMAK ZORUNDAYIZ"

"KUR POLİTİKAMIZDA DEĞİŞİKLİK YOK"

"2005 İÇİN ALACAĞIMIZ DÖVİZ MİKTARI, YAKLAŞIK 3.8 MİLYAR DOLAR İLE 11.3 MİLYAR DOLAR ARASINDA OLACAK"

ANKARA (A.A) - 16.01.2005 - Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti, 17 Aralık'ın Türkiye için, Avrupa Birliği (AB) sürecinin sonu olmadığını söylerken, "Sonun başlangıcı bile değildir. Olsa olsa uzun sürmüş bir başlangıcın sonudur" dedi.

Serdengeçti, Anadolu Ajansı muhabirinin "17 Aralık'ta Türkiye'nin AB'den müzakerelere başlamak için tarih almasının ne anlam ifade ettiği, ekonomik açıdan Türkiye'yi neler beklediği" şeklindeki sorusu üzerine, bu konuda 3 noktaya işaret etti. Serdengeçti, Şunları söyledi:

"Birincisi İngiliz devlet adamı Churchill'in 2. Dünya SavaŐı'nda, 1942 yılında, İngiltere'nin Almanya'ya karşı Kuzey Afrika'da savaŐın belki de en önemli dönüm noktası olan çöl muharebesini kazanıp

Almanları Afrika'dan çekilmeye zorladığında söylediği ünlü sözdür: 'Bu savaşın sonu değildir. Sonun başlangıcı bile değildir. Olsa olsa başlangıcın sonudur.' 17 Aralık bizim için, Avrupa Birliği sürecinin sonu değildir. Sonun başlangıcı bile değildir. Olsa olsa uzun sürmüş bir başlangıcın sonudur."

"İkinci nokta, AB'ye katılmamız demek olan sonuç ne kadar uzakta olursa olsun, o sonuca ulaşma süreci, bana göre varacağımız sonuçtan çok daha önemli" diyen Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Biz ekonomik istikrarı, her şeyden evvel kendimiz için yapmak zorundayız. Avrupa için değil. Fiyat istikrarını kalıcı olarak sağlayıp sürdürülebilir büyüme ortamına ulaşmak, yapısal reformlar ile sürdürülebilir büyüme oranlarını ve istihdam artışını tatmin edici seviyelerde tutmak, bütün bunlar kendiliğinden Türkiye'nin önündeki engellerden ekonomik olanlarının önemli bir bölümünü ortadan kaldıracaktır."

Serdengeçti, üçüncü noktaya değinirken de, Türkiye ve Avrupa'daki siyasi süreç, bu meyanda ekonomilerin birbirine yakınsaması ve nihayet toplumların sonucu belirleyeceğini belirtti.

-IMF İLE STAND-BY ANLAşMASI-

Serdengeçti, IMF ile mutabakatı sağlanan yeni stand by konusuna da değindi. Kendilerinin, IMF ile sona ermekte olan anlaşmanın yerine orta vadeli yeni bir anlaşma yapılmasının gerekliliği konusunda en ufak bir tereddütleri olmadığını söyleyen Serdengeçti, şöyle devam

etti:

"O yüzden 2004 yılında Hükümet ve Meclis'te yaptığımız sunumlarda, bu gerekliliği vurguladık. Birincisi, dedik ki (Uygulanan ekonomik politikaların, uygulayan kurumların kredibilitesini artırdığı bir gerçektir ama yeterli değildir. Ne de olsa 30 yıllık istikrarsız, kötü bir geçmiş vardır. Dolayısıyla IMF ile bir süre daha devam etmek zorundayız.)

İkincisi Merkez Bankası, dünyayı ve özellikle Avrupa'yı çok iyi takip etmektedir. Böyle olunca şunu görürsünüz. AB ve IMF, birbirine -içinde bulunduğumuz ortamda- alternatif değil tamamlayıcıdır."

Ekonomik temellerinin çoğu Türkiye'den daha iyi olan ve AB'ye katılmaya daha yakın olan Romanya ve Bulgaristan'ın, 2004 yılında IMF ile anlaşmalar imzalandığını hatırlatan Serdengeçti. "İmzalamasalar, AB katılım süreçlerini tehlikeye sokmazlar mıydı?" diye sordu.

-KUR POLİTİKASINDA DEĞİŞİKLİK YOK-

Serdengeçti ayrıca, kur politikalarında bir değişikliğin söz konusu olmadığını, kur politikasının, kur seviyesine bakarak belirlenmediğini söyledi.

Dalgalı kur rejiminde döviz kurunun, artık bir para politikası aracı değil, ekonominin temelleri, istikrar programı ve bekleyişlerin bir sonucu olarak oluştuğunu vurgulayan Serdengeçti, "Böyle de devam edecek" dedi.

Ancak "Merkez Bankası bu rejimde, döviz piyasalarında işlem

yapmaz" diye bir şey olmadığını da belirten Serdengeçti, şöyle devam etti:

"Gelecek yıllardaki yüklü miktarda dış borç ödemeleri ve yüksek maliyetli döviz yükümlülüklerinin zaman içinde tasfiyesi için -ki Merkez Bankası'nın 2002'den beri döviz yükümlülüklerine ilişkin politikası bu yöndedir- şeffaf ihaleler yöntemiyle döviz almamız söz konusudur.

2005 için alacağımız döviz miktarı, yaklaşık 3.8 milyar dolar ile 11.3 milyar dolar arasında olacaktır. Muhtelif nedenlerle bu rakamları yeterli bulmayanlar olabilir. Ancak 2005 para politikası duyurusu dikkatli okunursa, Merkez Bankası'nın, kur istikrarını fiyat istikrarının bir parçası olarak gördüğü için, kurlarda aşırı oynaklık durumunda da müdahale edebileceği belirtilmektedir."

2005 yılında insanlar, bekledikleri gibi tekrar dövizden Türk parasına geçerlerse ve sermaye girişi de olursa, bu tür müdahalelerin döviz alımı yönünde olacağını doğal olduğunu kaydeden Serdengeçti, "Bu husus bazen göz ardı edilebiliyor" dedi.

Serdengeçti, 20 Aralık 2004 tarihli duyurularında, dışsal şoklara bağlı olarak zaman zaman kesintiler olsa da, ekonomik istikrar yönünde alınan ve alınacak mesafenin insanları ulusal paraya yönelttiğini ve yöneltmeye devam edeceğini söylediklerini hatırlatırken, 3 Ocak 2005'ten beri göstergelerin, bekledikleri gibi, ters para ikamesinin yeniden başladığına işaret ettiğini bildirdi.

-MERKEZ BANKASI'NIN BAĞIMSIZLIĞINDA GELİNEREK NOKTA-

Türkiye'de Merkez Bankası'nın bağımsızlığının sanıldığı kadar yeni bir kavram olmadığını belirten Serdengeçti, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde yabancı sermaye kontrolündeki Osmanlı Bankası'nın yerini Atatürk döneminde 1931 yılında faaliyete geçen Merkez Bankası alırken yaşanan süreç hakkında bilgi verdi. Serdengeçti, şöyle dedi:

"Bu sürece bakıldığında, bankanın adı hükümet tarafından hazırlanan kuruluş kanun tasarısında, Cumhuriyetin bir kurumu olduğunun vurgulanması amacı ile, 'Cumhuriyet Merkez Bankası' olarak öngörülmüşken, Banka'nın ülke dışında vasfının daha iyi anlaşılması amacı ile ilgili TBMM komisyonunda adına Türkiye ibaresi eklenmiş ve Banka 'Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası' adı altında kurulmuştur.

Banka'nın bağımsızlığına vurgu yapmak, devlete ait bir kamu kuruluşu olduğu izlenimi oluşmasına imkan vermemek amacı ile adında 'Türkiye Cumhuriyeti (T.C)' ibaresine özellikle yer verilmediği anlaşılmaktadır."

Nitekim, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz, özel sermayenin de katıldığı bir anonim ortaklık şeklinde kurulduğunu anlatan Serdengeçti, "Maalesef 1970 kanununda bağımsızlık açısından geriye gittiğimizi görüyoruz ve yine 1970 yılından itibaren, bunu ilginç bulacaksınız, Türkiye yavaş yavaş enflasyon ortamına giriyor" dedi.

Merkez Bankası'nın yaklaşık 30 yıl süren enflasyon sürecinden sonra, nihayet 2001 yılında, bu defa gelişmiş ülkelerde anlaşıldığı gibi bağımsız hale getirildiğini anlatan Serdengeçti, "Ancak benim o günden bu yana tecrübem, mükemmel yasa diye bir şey olmadığı, bağımsız

Merkez Bankası Yasası'nın her zaman daha iyi olabileceği şeklindedir" diye konuştu.

Aslında her alanda olduğu gibi Merkez Bankası bağımsızlığı konusunda da ilkelerin sadece mevzuatla yerleştirmenin mümkün olmayabileceğini ifade eden Serdengeçti, bu alanda tümünden bir zihniyet değişikliğinin şart olduğunu söyledi. Serdengeçti, şöyle devam etti.

"Bu zihniyet değişikliği de, Merkez Bankası'nın ve yönetiminin siyasetten ve siyasi baskılardan uzak çalışması, kendi mali ve idari kararlarını kendisinin vermesi ve bağımsız bir iletişim politikası izlemesinin gerekliliğini kavramayı içermektedir.

Türkiye'de de Merkez Bankası, bağımsızlığı alanında oldukça yol katetmiş olmakla beraber, hala önemli eksikliklerimiz var ve her zaman daha iyiye ulaşmak için atılacak bir adım olacak."

-MERKEZ BANKASI BAŞKANI SERDENGEÇTİ: (6)

"BOL MİKTARDA YKr, DARPHANE, MERKEZ BANKASI VE ZİRAAT BANKASI'NDA MEVCUT"

"BUNUN ARTIK SİRKÜLASYONA ÇIKMASI GEREKİYOR. DAHA ZİYADE KÜÇÜK PERAKENDECİLERDEN TALEP GELMESİ GEREKİYOR"

"YTL'YE DÖNÜŞÜMDE EMİSYONA BAKILDIĞINDA, BANKNOTLARIN YÜZDE 28'İNİN, 13 OCAK AKŞAMI İTİBARIYLA YTL'YE DÖNÜŞTÜĞÜ GÖRÜLÜYOR"

"BANKNOT İÇİN (MART AYI İTİBARIYLA BU İŞ BÜYÜK ÖLÇÜDE HALLOLUR) DEMİŞTİK. HALA SÖYLEDİĞİMİZ

GEÇERLİ. BAYRAMDA TABİİ ESASLI BİR DÖNÜŞÜM OLACAK"

ANKARA (A.A) - 16.01.2005 - Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti, dolaşımda yeterince Yeni Kuruş (YKr) olmadığı görüşünün hatırlatılması üzerine, bol miktarda Yeni Kuruşlar'ın, Darphane, Merkez Bankası ve Ziraat Bankası'nda mevcut olduğunu bildirdi.

Serdengeçti, "Bunun artık sirkülasyona çıkması gerekiyor. Daha ziyade küçük perakendecilerden talep gelmesi gerekiyor" dedi.

Serdengeçti, Anadolu Ajansı muhabirinin sorularını yanıtlarken, Yeni Türk Lirası'na (YTL) geçişte gelinen noktayı değerlendirdi.

Merkez Bankası Başkanı, YTL'ye dönüşümde emisyonla bakıldığında, banknotların yüzde 28'inin, 13 Ocak 2005 akşamı itibarıyla YTL'ye dönüştüğünün görüldüğünü söyledi.

Bunun tedavüldeki banknotlar için geçerli olduğunu vurgulayan Serdengeçti, TL ile YTL'nin bir yıl boyunca beraber tedavülde olacağına işaret etti.

Serdengeçti, "Ama temkinli ve tedbirli Merkez Bankası olarak, Mart ayı itibarıyla banknot için bu işi büyük ölçüde hallolur demiştik. Banknot için hala bu söylediğimiz geçerli. Bayramda tabii esaslı bir dönüşüm olacak. Ama kesin bir rakam bu tarih için vermek biraz zor" dedi.

-MADENİ PARA ALIŞKANLIĞI HENÜZ YOK-

Yeni Kuruş'ta ise oranın çok daha düşük olduğunu ve yavaş gittiğini anlatan Serdengeçti, YKr'lerin sirkülasyona yavaş çıkmasının bir başka nedenini ise "enflasyon ortamında madeni para alışkanlığının kaybedilmesi" olarak gösterdi. Serdengeçti, şunları söyledi:

"Madeni paranın dağıtımında perakende sektörü çok önemli. Onların da gayretleri var. Örgütleri olan TESK'in çalışmaları var. Gördüğümüz kadarıyla büyük şehirler dahil büyük süpermarketlerde, temkinli gittikleri için yeterince kuruş bulunuyor. İnsanlar da kuruş bulabiliyor. Anadolu'da keza herkes Ziraat Bankası şubelerine daha kolay ulaşabildiği için, İstanbul ve Ankara'ya göre daha az sorun olduğunu görüyoruz."

-SORUN, DAHA ZİYADE KÜÇÜK ŞİRKETLERDE-

YKr konusunda, daha ziyade, perakende sektörünün küçük şirketlerinde sorun olduğunu anlatan Serdengeçti, bunun da daha çok büyük şehirlerde görüldüğünü, bu şirketlerin gidip Ziraat Bankası şubelerinden madeni parayı almaları gerektiğini söyledi.

Serdengeçti, şöyle konuştu:

"Bol miktarda YKr'ler, Darphane ve Merkez Bankası ve Ziraat Bankası'nda mevcut. Bol miktarda var. Ancak bunun artık sirkülasyona çıkması gerekiyor. Burada demin dediğim gibi, daha ziyade küçük perakendecilerden talep gelmesi gerekiyor.

Tüketici tabii, aynen enflasyonun düştüğü ortamda kendisinden

beklediğimiz gibi, daha bilinçli davranıyor ve bozuk para olarak yaptığı alışverişin karşılığı olarak bozuk parayı bulamıyorsa, bozuk parayı bulabileceği büyük marketlere kayıyor. Böyle bir tespitimiz de var."